

Др Драган Вујисић, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Крагујевцу
ORCID: 0000-0003-2563-730X

Изворни научни рад
УДК: 342.726-057.187
DOI: 10.46793/XXMAJSKO1.455V

ТРГОВАЦ КАО ПРУЖАЛАЦ УСЛУГА ПОТРОШАЧУ – НЕКА ОТВОРЕНА ПИТАЊА –*

Резиме

Нека питања тј. појмови потрошачког права делују неспорно, попут „појма трговца“. Међутим, пракса, како националних судова тако и Суда правде Европске уније, понекад, то демантује. Јер, не постоји увек јасно схватање и примена појма трговца а ради о основном појму за остваривање права потрошача. Концепт „трговца“ (као саговорача потрошача), иначе, заснива се на два елемента (кумулативно): трговац може бити физичко или правно лице (први), који делује у сврхе повезане са својом трговачком, пословном, занатском или професионалном делатношћу односно у име или за рачун трговца (други).

Тим поводом, у раду су истакнута и анализирана нека “отворена” питања: да ли се физичко лице које се на интернетској страници оглашава и нуди на продају нову и /или коришћену робу (или услуге), може сматрати „трговцем“; да ли се јавноправно тело може квалификовати као „трговац“; да ли се непрофитна образовна установа може сматрати “трговцем”.

Кључне речи: заштита потрошача, трговац, Суд правде Европске уније.

1. Уводне напомене

Када се говори о заштити потрошача у ЕУ потребно је, макар и врло сажето и кратко, описати стање од потписивања Римских уговора 23. марта 1957. године и почетка деловања Европске економске заједнице па све до садашњих, савремених облика и начина заштите потрошача. У чл. 39(е) Римских уговора, поводом одређивања циљева заједничке пољопривредне политике, истиче се обезбеђење снабдевања потрошача по разумним ценама; у

---

* Рад је резултат научноистраживачког рада аутора у оквиру Програма истраживања Правног факултета Универзитета у Крагујевцу за 2024. годину, који се финансира из средстава Министарства науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије.

чл. 40, ст. 3. искључује се свака дискриминација између произвођача или потрошача; чл. 85. и 86. забрањују недопуштenu конкуренцију предузетника, злоупотребу монополистичког положаја на тржишту, али предвиђају и изузетке од тих забрана када оне доприносе побољшању производње или дистрибуције робе или унапређењу техничког или привредног напретка, а истовремено потрошачима омогућају праведан удео у користи која из њих произлази.¹ Прву значајну делатност на подручју посебне и дугорочне заштите потрошача представља доношење Резолуције о прелиминарном програму Европске економске заједнице за заштиту потрошача и политици информисања из 1975. године.² Потом су уследиле и друге делатности, као што су два програма (1981. и 1986), трогодишњи акциони планови Европске комисије, стратегије политике заштите потрошача (последњи 2020-2025). Уговором из Мастрихта уведена је нова глава XI о заштити потрошача. Значајно је и оснивање самосталног тела под називом *Consumer Policy Service* (од 1995. године *Directorate General XXIV*) и његово укључивање у највиши ранг административне хијерархије, коме у раду помажу својим саветима потрошачка удружења и представници потрошача. Данас ово тело функционише у оквиру Директората за правду Европске комисије, као посебна организациона јединица у чијој је надлежности креирање и развој политике заштите потрошача. Најважније су Директиве ЕУ, као један врло делотворан начина стварања и хармонизовања европског права. Тзв. потрошачке директиве довеле су и готово свакодневно, континуирано доводе до потврде и јачања високог нивоа заштите потрошача. Њиховим доношењем активности у ЕУ, осим јавноправног, добијају и приватноправни аспект заштите потрошача. Потребно је, такође, истаћи и изузетно значајну улогу Суда правде Европске уније (раније Европски Суд правде), који омогућава спровођење позитивних прописа ЕУ и појединих држава чланица. Суд заснива своје одлуке на примени права ЕУ којој нису могли оспорити ваљаност закони држава чланица, било да су у складу или нису са правом ЕУ (таквим одлукама се потврђује надмоћ права ЕУ).³

Законе о заштити потрошача данас имају готово све европске државе (не само чланице ЕУ). Такође, посебне одредбе о заштити потрошача постоје и у низу других законских и подзаконских аката на националном нивоу, а и неки савремени грађански законици садрже одредбе о заштити потрошача. Што се тиче наше земље, свакако, најзначајнији правни пропис који регулише правни положај потрошача јесте Закон о заштити потрошача из 2021. године (пре тога из 2002, 2005, а посебно из 2010 и 2014. године). Важан мотив за доношење

---

¹ Evans, A. C., *European Consumer Protection Law*, The Journal of Business Law, no. 1/1981, p. 80-81.

² Resolution on a Preliminary Programme of the European Economic Community for a Consumer Protection and Information policy, 1975.

³ Roth, W. H., *The Application of Community Law in West Germany 1980-1990*, Common Market Law Reviw, 28(1)/1991, p. 161.

прописа о заштити потрошача је економски развој и регулисање тржишта. Правни послови које потрошачи закључују су појединачно, често, мале вредности, али у збиру представљају значајну вредност за друштво. Доношење ових прописа је од значаја како за потрошаче тако и за трговце. Појединци, као потрошачи добијају правну заштиту као и друге облике заштите и сигурности. Трговци, пак, имају користи од ових прописа јер се уводи ред у пословању, а конкуренти се одвраћају од несавесних и непоштених поступака.⁴ Савремено потрошачко право постаје и важан инструмент за постизање одрживог развоја планете, па су циљеви одрживости јасно видљиви у новијим потрошачким директивама ЕУ. Поред одрживости, на садржину прописа потрошачког права све више утиче и процес дигитализације. Зато су прописи о дигиталном садржају и дигиталним услугама све важнији део потрошачког права, а све већи проценат трансакција између трговаца и потрошача закључује се и реализује електронским средствима комуникације.⁵

Савремено друштво се често карактерише као потрошачко друштво, а култура на којој оно почива као потрошачка култура.⁶ У последњих неколико деценија потрошачко окружење је изразито изложено све већим и учесталијим променама, које су последица присуства разноврсних и нових роба и услуга на тржишту.⁷ Због тога је политика заштите потрошача изузетно значајна и опредељујућа за свеукупни положај потрошача на тржишту. Савремена политика заштите потрошача обухвата мноштво питања, као што су храна, здравље, безбедност производа, телекомуникације, осигурање, превоз, туризам, енергија, животна средина, тржишна конкуренција и др. Срж ове политике су основна права потрошача, регулисана како на нивоу ЕУ, тако и на националном нивоу. Заштита потрошача, као што је и претходно наведено, развија се интензивно у Европској унији последњих педесетак година и једна је од њених службених политика.⁸ Интереси потрошача морају бити заштићени у сваком сегменту тржишта, у сваком сектору у којем потрошачи делују. Европска унија и њене државе чланице имају подељену законодавну надлежност у области заштите потрошача. Право заштите потрошача у ЕУ постоји као низ појединачних аката (углавном директива), док свака држава чланица има сопствене прописе о заштити потрошача у којима су имплементирана правила ЕУ, али који такође садрже и друга правила која се тичу односа између потрошача и трговаца.

---

⁴ Станивуковић, М., *Заштита потрошача у грађанском и међународном праву ЕЗ*, Зборник радова Правног факултета у Новом Саду, бр. 2/2004, стр. 512.

⁵ Михајловић, Б., *Промена потрошачког права у дигитално доба*, Крагујевац, 2023, стр. 7-8.

⁶ Fischer, D., *Educational Organizations as "Cultures of Consumption", cultural context of consumer learning in schools*, European Educational Research Journal, no. 10/2011, p. 595.

⁷ Jarva, V., *Consumer education and everyday futures work*, Futures, no. 43/2011, p. 100.

⁸ О развоју заштите потрошача у ЕУ види: Weatherill, S., *EU Consumer Law and Policy*, Cheltenham, Northampton, 2013, p. 1-28.

Концепт „трговца“ (као саговорача потрошача) заснива се на два „стуба“. Први, да трговац може бити физичко или правно лице. Други, да делује у сврхе повезане са својом трговачком, пословном, занатском или професионалном делатношћу односно у име или за рачун трговца (везан је за делатност као „предмет“ потрошачког уговора у коме је трговац уговорна страна). Појам трговца је од великог значаја како би се утврдило да ли потрошачки закон регулише конкретни случај.

Циљ и европског законодавца и Суда правде Европске уније (:СПЕУ) јесте да омогући и да се осигура усклађенија и уједначенија примена појма трговца у ширем контексту права заштите потрошача. Иако је заштита потрошача циљ који законодавац Уније и СПЕУ упорно настоје остварити, ипак не постоји увек јасно схватање (и примена) појма трговца а ради о основном појму за остваривање права потрошача.

2. Трговац

У чл. 2. тач. 2. Директиве 2011/83/ЕУ о правима потрошача⁹, трговац’ се дефинише као свако физичко или правно лице, независно од тога да ли је у приватном или јавном власништву, које у вези с уговорима обухваћеним овом Директивом делује, укључујући и преко других лица која делују у његово име или за његов рачун, у сврхе повезане са својом трговачком, пословном, занатском или професионалном делатношћу. У чл. 2. тач. (б) Директиве 2005/29 о непоштеним пословним праксама¹⁰, трговац’ се дефинише као свако физичко или правно лице које, у пословној пракси на коју се односи ова Директива, делује у сврхе везане уз његову трговачку односно пословну делатност, занат или слободно занимање, као и свако лице које делује у име или за рачун трговца. У чл. 6. (ц) Директиве 93/13/ЕЕЗ о непоштеним одредбама у потрошачким уговорима, “продавац робе или пружалац услуге” се дефинише као свако физичко или правно лице које у уговорима обухваћенима овом Директивом наступа у оквиру свог заната, предузећа и професије, без обзира на то да ли је у јавном или приватном власништву.”¹¹

Дакле, у оквиру ових директива појам „трговац” дефинисан је готово истоветно (под појам трговца могу да се подведу лица која имају статус продавца, произвођача, пружаоца услуге, испоручиоца, зајмодавца односно

---

⁹ Директива 2011/83/ЕУ од 25. октобра 2011. о правима потрошача.

¹⁰ Директива 2005/29/ЕЗ од 11. маја 2005. о непоштеној пословној пракси пословног субјекта у односу према потрошачу на унутарњем тржишту (2019 године извршене су измене, али не и у погледу појма “трговац”, Директива/ ЕУ 2019/2161).

¹¹ Директива 93/13/ЕЕЗ од 5. априла. о непоштеним одредбама у потрошачким уговорима (2019 године извршене су измене, али не и у погледу појма “продавац робе и пружалац услуге”, Директива/ ЕУ 2019/2161).

сва физичка и правна лица која професионално обављају неку производну, услужну, занатску, трговачку делатност¹²; изрази „предузетник”, „пословни субјект”, „пужалац услуга, продавац робе”, „предузеће”, „произвођач” „трговац”, на које се може наићи у директивама ЕУ и националним законодавствима имају исто значење и истоветан правни делокруг; углавном се користи израз „трговац”¹³). Тзв. потрошачке директиве заснивају се на чл. 114. УФЕУ-а¹⁴ и њима се настоје постићи исти циљеви, односно настоји се допринети добром функционисању унутрашњег тржишта и обезбедити високи ниво заштите потрошача у оквиру закона и других прописа на које се односе. Последице томе, треба сматрати да се појам „трговац”, на начин како је дефинисан у овим директивама, мора тумачити уједначено. Уједначено тумачење дефиниције појма „трговац” корисно је с обзиром на готово идентичне дефиниције појма „трговац” које је утврдио законодавац Уније, јер су оне уско повезане с обављањем привредне делатности, и с обзиром на степен потпуне усклађености који законодавац жели постићи у националним правилима.¹⁵

Из поменутих дефиниција произлази да је законодавац Уније појму „трговац” дао веома широко значење, које обухвата „свако физичко или правно лице” које обавља лукративну делатност и које из свог подручја примене не искључује ни тела (субјекте) која обављају делатност од општег интереса ни она која имају статус јавноправних тела („без обзира на то да ли је у јавном или приватном власништву”¹⁶).

---

¹² Мићовић, М., Мићовић, А., *Потрошачко право*, Крагујевац, 2022, стр. 30.

¹³ Примера ради, у српском, хрватском, бугарском законодавству се користи термин „трговац”, у словеначком „предузеће”, немачком и белгијском „предузетник”.

¹⁴ Уговор о функционисању ЕУ, потписан у Лисабону 13.12.2007. а ступио на снагу 1.12.2009.

¹⁵ Независни адвокат, у предмету *Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs*, C-59/12, *Yvesa Vota*, у тач. 54. истиче: „ако би примењивост правила Директиве зависила од природе система у оквиру кога трговац делује и задацима које обавља, у Унију би се увела променљива заштита потрошача, што би могло угрозити усклађивање којем тежи законодавац Уније. Наиме, начин на који се управља услугама у општем интересу разликује се међу државама чланицама јер оне своје управљање могу поверити јавном предузетнику или га пренети на приватног предузетника. Даље, делатности у општем интересу такође се могу разликовати међу државама чланицама, при чему те разлике долазе до изражаја због чињенице да се услуге у општем интересу отварају тржишној утакмици и због брзине којом га државе чланице спроводе. Стога је граница између услуга у општем интересу *stricto sensu* и повезаних делатности које подлежу тржишној утакмици покретна и нестална те очигледно не може представљати критеријум за оцену”.

¹⁶ Види, пресуду од 15. 01. 2015, *Šiba*, C-537/13, EU:C:2015:14, т. 25: „...чл. 2. тач. (ц) Директиве 93/13 односи се на сваку професионалну делатност, била она јавна или приватна и да се, као што то стоји у њеној уводној изјави 14, та директива примењује и на професионалне делатности јавнога карактера.”

Осим тога, за квалификацију лица као „трговца” нужно је да оно делује „у сврхе повезане са својом трговачком, пословном, занатском или професионалном делатношћу” односно у име или за рачун трговца. Смисао и домет појма „трговац”, мора се одредити с обзиром на повезани, али супротни појам „потрошача”, који означава сваког појединца који се не бави трговачким или професионалним делатностима¹⁸, који се налази у подређеном положају у односу на трговца па га стога треба сматрати мање информисаном, економски слабијом и правно мање искусном страном у односу на свог сууговорача.¹⁹ Појам „трговац” је функционални појам који подразумева разматрање да ли улази уговорни однос у оквир активности које лице професионално обавља.²⁰ Да би се физичко или правно лице сматрало „трговцем” мора деловати „у сврхе повезане са својом трговачком, пословном, занатском или професионалном делатношћу” односно у име или за рачун трговца.²¹

---

¹⁷ Види, пресуду од 3. 10. 2013., *Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs*, C-59/12, EU:C:2013:634, т. 32: “из почетног дела чл. 2. тач.(б) Директиве о непоштеној пословној пракси произлази да је законодавац Уније појму „трговац” дао широко значење, које обухвата „свако физичко или правно лице” која обавља лукративну делатност и које не искључује из свог подручја примене ни тела која обављају делатност од општег интереса ни она која имају статус јавноправних тела”.

Независна адвокатица Eleanor Sharpston у предмету C-147/16 од 30. 11. 2017. у тач. 57. свог мишљења истиче: “Јавне услуге и делатности од општег интереса често се обављају на свеукупно непрофитној основи. С обзиром на то, сматрам да је профитни или непрофитни карактер организације ирелевантан за дефиницију „продавца (робе) или пружаоца (услуге)” за потребе одређеног уговора”.

¹⁸ Види, пресуду од 3.10. 2013., *Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs*, C-59/12, EU:C:2013:634, т. 33.

¹⁹ Види, пресуду од 9. 11.2010., *VB Pénzügyi Lízing*, C-137/08, EU:C:2010:659, т. 46:“... систем заштите уведен Директивом заснива се на идеји да је потрошач у подређеном положају у односу на продавца или добављача у погледу преговарачке способности и нивоа информисаности, услед чега је потрошач у подређеном положају у односу на продавца или понуђача. Приступа условима које је претходно одредио продавац или провајдер без могућности да утиче на њихов садржај”.

²⁰ Види, аналогично, пресуду од 17. 05. 2018., *Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen*, C-147/16, EU:C:2018:320, т. 55.

²¹ “Сматрам да се ... појам трговца може дефинисати као функционалан појам кога обележава обављање привредне делатности независно од правног статуса и задатака које тај субјект има. Стога таква дефиниција омогућава да се укључе субјекти јавног права који обављају задатак у општем интересу и који, ..., могу обављати привредне и лукративне делатности које могу бити повезане с одређеним врстама непоштеног понашања”, мишљене независног адвоката Yvessa Vota од 4. 07. 2013, у предмету C – 59/12, тач. 39.

Независна адвокатица Eleanor Sharpston у предмету C-147/16 од 30. 11. 2017. у тач. 67. свог мишљења истиче: “Из горе наведеног произлази да је „продавац (робе) или пружалац (услуге)” у смислу Директиве 93/13, физичко или правно лице, јавно или

За одговор на питање да ли је физичко лице обухваћено појмом „трговац”, треба рећи да квалификација „трговца” захтева приступ зависно од појединачног случаја.²² На основу свих чињеничних елемената којима се располаже треба размотрити да ли је физичко лице, деловало „у сврхе повезане са својом трговачком, пословном, занатском или професионалном делатношћу” односно у име или за рачун трговца. Мора се у оквиру тог разматрања проверити, између осталог, да ли је нпр. продаја на интернетској платформи спроведена организовано; да ли је циљ те продаје остваривање добити; располаже ли продавац информацијама и техничким способностима у погледу производа које нуди на продају, а које потрошач нужно не поседује, па се на тај начин продавац ставља у повлашћени положај у односу на потрошача; има ли продавац правни статус који му омогућује обављање трговачких радњи и у којој је мери интернетска продаја повезана с продачевом трговачком или пословном делатношћу, да ли је продавац обвезник ПДВ-а; да ли продавац, делујући у име одређеног трговца или за његов рачун или преко других лица која делују у његово име или за његов рачун, примио накнаду или остварио добит; купује ли продавац нову или половну робу с циљем њене препродаје и ту делатност чини редовно, учестало и/или истовремено у односу на своју трговачку или професионалну делатност; да ли су сви производи који се продају исте врсте или исте вредности, посебно ако се понуда односи на ограничен број производа.²³ Наведени критеријуми нису ни исцрпни ни искључиви, тако да, у начелу, испуњавање једног или више од њих само по себи не одређује квалификацију коју треба применити у погледу, у конкретном случају, интернетског продавца с обзиром на појам „трговац”. Стога је потребно спровести свеукупну оцену, при чему се у обзир узимају сви критеријуми који су релевантни за одлуку о томе коју квалификацију треба прихватити. Ти ће критеријуми омогућити националним судовима да утврде обавља ли одређено лице, привредну делатност због које се налази у повољнијем положају од потрошача те постоји ли стога стање неравнотеже између трговца и потрошача. Чињеница да је циљ продаје остваривање добити важан је елемент, али не може сама по себи бити довољна да се закључи да је

приватно, независно о свог правног статуса или обележја, које: нуди робу или услуге свих врста или описа; склапа уговор с потрошачем; када је тај уговор у вези с његовим професионалним делатностима. Природа (јавна или приватна), предмет (јавне или приватне услуге, услуге од општег интереса) и резултат (остваривање односно неостваривање добити) нису релевантни. Сврха уговора стога је такође небитна ако је он склопљен између потрошача и продавца робе или пружаоца услуге и у оквиру је заната, предузећа или професије”.

²² Види, мишљење независног адвоката Macieja Szpunara од 31. 05. 2018. у предмету C-105/17, тач. 50.

²³ Види, мишљење независног адвоката Macieja Szpunara од 31. 05. 2018. у предмету C-105/17, тач. 51.

физичко лице трговац, јер вредност одређених производа може се с временом повећати, као што је случај с накитом или уметничким предметима.

Што се тиче питања да ли делатност лица представља „пословну праксу”, у директивама и према устаљеној судској пракси, употребљава се веома широка формулација, јер се појам „пословна пракса” пословног субјекта односно трговца према потрошачу дефинише на начин да обухвата „сваку радњу, изостављање, ток поступања или заступања, тржишно комуницирање укључујући оглашавање и стављање производа на тржиште које изврши трговац, а у директној је вези с промоцијом, продајом или добављањем производа потрошачима” (израз „производ” обухвата сву робу или услуге а да притом није искључен ниједан сектор делатности).²⁴ Дакле, да би се сматрало да је предметна делатност „пословна пракса”, треба проверити, с једне стране, може ли се та делатност квалификовати као пракса комерцијалне природе, односно пракса коју спроводи „трговац”, и, с друге стране, представља ли она радњу, изостављање, ток поступања или заступања односно тржишно комуницирање у директној вези с промоцијом, продајом или добављањем производа потрошачима”.²⁵ Постојање „пословне праксе” може се утврдити односно релевантно је само ако ту праксу спроводи „трговац” и “обратно” појам трговца одређен је и његовом пословном делатношћу.

3. Нека отворена питања у пракси Суда правде Европске уније

1. У предмету *BKK Mobil Oil Körperschaft des öffentlichen Rechts* против *Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV* (удружење за борбу против непоштене тржишне утакмице)²⁶, поставило се питање да ли јавноправно тело може имати статус трговца.

BKK је фонд за здравствено осигурање из немачког законског система који је установљен као јавноправно тело. *BKK* је својим клијентима проследио следећу информацију: „Ако одлучите изаћи из *BKK*-а сада, морате бити члан новог фонда за обавезно здравствено осигурање следећих 18. месеци. То значи да више нећете имати право на привлачне понуде *BKK*-а током следеће године, а можда ћете морати још нешто и доплатити ако износ уплаћен у нови фонд не буде довољан и ако због тога буде потребна додатна

---

²⁴ Види, пресуду од 19. 09. 2013, *Tour Services*, C-435/11, EU:C:2013:574, т. 27.

²⁵ Види, пресуду од 17. 10. 2013, *RLvS*, C-391/12, EU:C:2013:669, т. 37: ”Иако Директива садржи изразито широку дефиницију појма „пословне праксе”, чињеница је ипак да тако предвиђене праксе морају бити с једне стране комерцијалне природе, односно морају их спроводити трговци, и с друге стране морају бити директно повезане с промоцијом, продајом или добављањем њихових производа потрошачима”.

²⁶ C-59/12, EU:C:2013:634

уплата." *Wettbewerbszentrale* сматра да су те информације завааравајуће и да су забрањене Директивом 2005/29 о непоштеној пословној пракси као и националним правом о тржишној утакмици. Наиме, *BKK* није навео да у случају додатне уплате немачки закон додељује осигуранику право ванредног раскида уговора. Сходно томе, *Wettbewerbszentrale* је дописом од 17. 12. 2008. опоменуо *BKK* да престане ширити поменуће информације и затражио је да потпише обавезу у том погледу, уз одредбу о казни, као и повраћај вансудских трошкова. *BKK* је затим повукао предметне информације са своје интернетске странице. Дописом од 6. 01. 2009. Признао је да је објавио нетачне информације и обавезао се да више неће промовисати своје услуге дајући изјаве због којих му се приговара. С друге стране, *BKK* је навео да се не жели обавезати на начин на који од њега тражи *Wettbewerbszentrale*, уз одредбу о казни, ни преузети вансудске трошкове. Према *BKK*-у, ни одредбе немачког законодавства нити оне Директиве о непоштеној пословној пракси нису примењиве. Наиме, из чл. 2. тач. (д) те директиве произлази да се она примењује само на „пословну праксу пословног субјекта” у смислу чл. 2. тач. (б) исте директиве, а чл. 2. ст. 1. тач. 1. и 6. *UWG*-а (немачки закон о сузбијању непоштене пословне праксе) садржи текст истоветан ономе из поменутих одредаба наведене директиве. У овом случају ти критеријуми нису испуњени јер *BKK*-у, као јавноправном телу, није циљ стицање добити и не може се квалификовати као трговац.

Првостепени суд је *BKK*-у наложио да престане, под претњом новчане казне, ширити предметне информације ради рекламирања и из разлога тржишне утакмице у оквиру својих делатности и наложио је плаћање *Wettbewerbszentrale* износ од 208,65 евра, увећано за камате. Жалба коју је против првостепене одлуке поднео *BKK* одбијена је. Својим захтевом за ревизију, који је одобрио другостепени суд, *BKK* тражи да се тужба коју је поднео *Wettbewerbszentrale* одбије. Суд је мишљења да су маркетиншке информације које *BKK* шири завааравајућа пракса у смислу Директиве о непоштеној пословној пракси и сматра да би је требало забранити као повреду *UWG*-а. Међутим, није јасно утврђено треба ли Директиву о непоштеној пословној пракси тумачити на начин да је субјект као што је *BKK*, који има обележја јавноправног тела да би могао испунити задатке јавног здравственог осигурања, приликом ширења информација због којих му се приговара деловао као „предузетник” (односно трговац). Могло би се наиме тврдити да се такво тело не бави привредном делатношћу него да има искључиво социјални циљ. Отуда питање СПЕУ, које се у суштини односи на то, да ли *BKK* има својство предузетника односно трговца у смислу Директиве 2005/29/ЕЗ о непоштеној пословној пракси тј. треба ли чл. 3. ст. 1. Директиве у вези с њеним чл. 2. тач. (д) тумачити на начин да се јавноправно тело задужено за управљање обавезним осигурањем за случај болести може квалификовати као „трговац” или „пословни субјект” када се међу својим члановима завааравајуће оглашава, што би због тога могло представљати

непоштену пословну праксу (или је то тело, пак, водећи рачуна о систему у којем делује и задатку који обавља, искључено из подручја примене Директиве).

Значење одговора на питање које је поставио национални суд је јасно. Ради се о одређивању подручја примене Директиве 2005/29, а посебно о утврђивању конкретног домета који је законодавац Уније намеравао дати појму трговца или пословног субјекта, при чему он без разлике користи један или други појам. Циљ је једноставан - треба осигурати висок степен заштите потрошача тако да се осигура делотворно, ефикасно и усклађено спровођење борбе против непоштене пословне праксе на коју се Директива односи, а посебно спречити да због правног облика *ВКК* субјекта потрошач буде лишен заштите.

СПЕУ је одлучио *SPEU*²⁷ да Директиву 2005/29/ЕЗ о непоштеној пословној пракси треба тумачити у смислу да тело јавног права које обавља делатност од општег интереса као што је управљање системом јавног здравственог осигурања потпада под подручје примене Директиве *ratione personae*.²⁸

Приликом утврђења ове одлуке СПЕУ је, између осталог, имао у виду и следеће. Прво, Директива о непоштеној пословној пракси увек користи израз „потрошач” а да би означила другу страну у пословном односу у вези с производом (и услугом), користи изразе „предузетник” или „трговац”. Друго, у складу с чл. 3. ст. 1. Директива се „примењује на непоштену пословну праксу пословног субјекта према потрошачу пре, током и након посла”. Треће, што се тиче чл. 2. тач. (д) Директиве, он предвиђа да појам „пословна пракса пословног субјекта према потрошачу” значи „свака радња, изостављање, ток поступања или заступања, тржишно комуницирање укључујући оглашавање и стављање производа на тржиште које изврши трговац, а у директној је вези с промоцијом, продајом или добављањем производа (и услуга) потрошачима”. Израз „производ” одређен је у тачци (ц) на начин да обухвата сву робу или услуге а да притом није искључен ниједан сектор делатности. Четврто, чл. 2. тач. (б) одређује појам „трговац” као „свако физичко или правно лице које, у пословној пракси делује у сврхе везане уз његову трговачку односно пословну делатност, занат или слободно занимање, као и

---

²⁷ Пресуда у предмету С-59/12 од 3. 10. 2013. године.

²⁸ Независни адвокат Yvesa Vota је у тачци 5. свога мишљења истакао: “заговарају став да природа и важност јавног интереса на којем почива заштита потрошача оправдавају могућност да се на основу предметних одредаба протумачи понашање тела које независно од свог статуса или задатака у општем интересу коју обавља крши своју дужност професионалне пажње и у погледу потрошача примењује непоштену пословну праксу у свом сегменту делатности. Стога ћу СПЕУ предложити да одлучи да се тело, као што је ово у предмету, може квалификовати као „трговац” у смислу одредаба Директиве 2005/29 када се пословно оглашава код потрошача, и то као сваки други тржишни оператор који се бави таквом делатношћу.

свако лице које делује у име или за рачун трговца". Пето, два израза „предузетник” и „трговац” у потрошачком законодавству имају исти правни облик и значење (у праву тржишне утакмице СПЕУ дефинише предузетника као „сваки субјект који обавља привредну делатност, без обзира на правни статус и начин финансирања”²⁹). Појам предузетника је функционалан појам. Он је пре свега одређен својом привредном делатношћу која се, према ставу СПЕУ, мора састојати од понуде робе и услуга на одређеном тржишту.³⁰ Појам предузетника није одређен ни својим правним статусом ни начином свог финансирања. Оваквим тумачењем се онемогућавају субјекти да заобилазе правила тржишне утакмице на начин да преузму правни статус који би их искључивао из њиховог подручја примене. У смислу права тржишне утакмице, јавни субјект треба сматрати предузетником када је утврђено да путем тог субјекта држава обавља привредне делатности индустријског или пословног карактера које се састоје од понуде робе или услуга на одређеном тржишту.³¹ Шесто, законодавац Уније појму „трговац” дао је широко значење, које обухвата „свако физичко или правно лице” које обавља лукративну делатност и које не искључује из својег подручја примене ни тела која обављају делатност од општег интереса ни она која имају статус јавноправних тела. Седмо, смисао и домет појма „трговац” мора бити одређен с обзиром на повезани, али супротни појам „потрошача”, који означава сваког појединца који се не бави трговачким или професионалним делатностима. Осмо, циљ директиве је да осигура заједнички високи степен заштите потрошача довођењем до потпуног усклађивања правила која се односе на непоштenu пословну праксу, укључујући и непоштено оглашавање пословних субјеката у односу на потрошаче, која наносе штету економским интересима потрошача. Девето, чланови ВКК-а, који су потрошачи у смислу Директиве о непоштеној пословној пракси, могу бити доведени у заблуду због заваравajuћих информација које ВКК шири, чиме их спречава да донесу информисани одабир и тако их наводи да донесу одлуку коју не би донели да није било таквих информација. У том контексту, нису релевантни јавни или приватни карактер ВКК-а као ни специфична делатност којом се бави. Десето, водећи рачуна о субјекту као што је ВКК треба признати својство „трговца” у смислу ове директиве, јер овакво тумачење је заправо једино које јој може дати пуни учинак на начин да обезбеђује, у складу са захтевом високог нивоа заштите потрошача, делотворно сузбијање непоштене пословне праксе.³²

---

²⁹ Види, пресуду од 23. 04. 1991, Höfner и Elser, C-41/90, Zb., стр. I-1979, т. 21.

³⁰ Види, пресуду од 11. 07. 2006, FENIN/Komisija, C-205/03 P, Zb., стр. I-6295., т. 25.

³¹ Види, мишљење независног адвоката Yvesa Bota, тач. 27.

³² Види, у том смислу пресуду од 9. 11. 2010, Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, C-540/08, Zb., стр. I-10909, т. 21: “Директиву карактерише посебно широк обим *ratione materiae* који се протеже на сваку комерцијалну праксу директно повезану са промоцијом, продајом или снабдевањем производа потрошачима. Као што се може видети из уводне изјаве б. ове директиве “Директива не обухвата нити утиче на

Једанаесто, *ratio legis* Директиве 2005/29 изражен је у њеном чл. 5. који одређује начелну забрану непоштене пословне праксе. На основу те одредбе мора бити могуће спречити или чак казнити радње у оквиру пословне делатности које су, с једне стране, у супротности са захевима у погледу професионалне пажње и које, с друге стране, могу битно утицати на понашање потрошача. Стога се Директивом настоји обезбедити да потрошачи не буду заварани или изложени агресивном маркетингу те да свака тврдња коју трговац изнесене у оквиру своје пословне делатности буде јасна, тачна и доказана како би потрошачи могли донети информисане и смислене одлуке.³³ Дванаесто, чињеница да јавноправно тело обавља задатак у општем интересу не значи а priori да оно у свом тржишном сектору не обавља никакву пословну или привредну делатност. Анализа националног суда у пресуди *AOK Bundesverband* и др. у том је погледу посебно илустративна јер се предмет поводом којег је донесена та пресуда односи на задатке и делатности немачких фондова за осигурање за случај болести. Суд је изричито признао да се фондови за осигурање у случају болести могу упустити у послове чија сврха није социјална, него привредна. Неопходно је за такве послове да подлежу обавези поштовања правила прописаних Директивом 2005/29, као и сви послови исте природе које приватни субјект може обављати.³⁴ Четрнаесто, не постоји ниједан разлог којим би се оправдало да јавноправно тело које обавља задатак у општем интересу буде ослобођено обавезе поштовања основних правила као што су она о професионалној пажњи или да му се због његових задатака чак допусти заваравати потрошаче или понашати се непоштено у односу на друге привредне субјекте. Очито је да ограничења којима такав субјект подлеже због задатка у општем интересу коју испуњава не ослобађају га обавезе да докаже добру веру у свом подручју делатности и да делује пажљиво и стручно у односу на потрошача јер обавеза поступања с професионалном пажњом постоји у свим врстама делатности, можда чак и више у подручјима у опћем интересу као што је здравство. Не постоји дакле ниједан разлог који би оправдао да такво тело буде у погледу своје пословне делатности подвргнуто правилима различитима од оних којима је подвргнута приватноправна установа.³⁵ Петнаесто, ако се из подручја примене Директиве искључе таква тела, користан учинак Директиве могао би бити угрожен јер би се тиме битно смањило њено подручје примене.³⁶

националне законе у подручју непоштене пословне праксе која наноси штету једино интересима конкурената на тржишту или се односи на послове између трговаца”.

³³ Види, мишљење независног адвоката Yvesa Bota тач. 47.

³⁴ Види, мишљење независног адвоката Yvesa Bota тач. 49.

³⁵ Види, мишљење независног адвоката Yvesa Bota тач. 50.

³⁶ Види, мишљење независног адвоката Yvesa Bota, тач. 53.

2. Претраживање робе и услуга на интернету део је наше свакодневнице, па а у данашње време и наше културе. Број платформи за интернетску продају непрестано расте, Функција тих платформи је да делују као посредник на интернету. Оне тако омогућују контакт између трговца и потрошача, двају трговаца или двају појединаца, који су заинтересовани за куповину нових или коришћених (половних) производа (или услуга) за приватне потребе.³⁷ Међутим, из огласа објављених на интернетским платформама често није јасно видљиво да ли је продавац трговац или појединац.

У предмету бугарске Комисије за заштита на потрошача против Евелине Каменове³⁸ поставило се као основно питање може ли се физичко лице које на интернетској страници истовремено објављује већи број огласа у којима нуди на продају нову и коришћену робу, сматрати „трговцем”, такође и да ли таква делатност представља „пословну праксу” у смислу чл. 2. тач. (д) Директиве 2005/29.

На интернетској страници *www.olx.bg*, потрошач је на основу уговора о продаји на даљину купио коришћени ручни сат марке „Longines”. Ручни сат, потрошачу је 20. октобра 2014. доставила доставна служба. Подаци о пошиљаоцу укључивали су његово име, адресу и телефонски број. Након што је утврдио да ручни сат не одговара карактеристикама наведеним у огласу објављеном на платформи за интернетску продају, потрошач је продавца путем телефона обавестио да жели раскинути уговор. Међутим, продавац је одбио преузети назад ручни сат и вратити плаћени износ. Потом је потрошач поднео притужбу Комисији за заштита на потрошача (КЗП).

Након спроведених провера, КЗП је утврдио да је продавац ручног сата била Е. Каменова, која је на тој страници била регистрована под псеудонимом „*eveto-ZZ*”. Према наводима администратора интернетске странице *www.olx.bg*, корисник под тим псеудонимом објавио је на тој интернетској страници укупно осам огласа за продају различитих производа, укључујући и предметни ручни сат.

Одлуком од 27. 02. 2015. КЗП је утврдио да је Е. Каменова починила управни прекршај те јој је на основу (бугарског) Закона о заштити потрошача (ZZP) изрекао већи број прекршајних новчаних казни. Повреда која се приписује Е. Каменовој односи се на непоштовање ZZP-а јер није пружила информације у огласима за продају робе објављенима на интернетској платформи потрошачима. Према КЗП-овим наводима, Е. Каменова ни у једном од наведених огласа није навела пословно име и адресу трговца као ни адресу електронске поште, укупну цену производа стављеног на продају, сва

---

³⁷ Улога интернетске платформе је само да стави своју интернетску страницу на располагање трећим продавцима (трговцима или појединцима) како би они могли понудити производе или услуге.

³⁸ C-105/17, EU:C:2018:808.

укључена давања и порезе, услове плаћања, испоруке и извршења, право потрошача на одустајање од уговора о продаји закљученог на даљину, услове, рок и начине остваривања тог права као ни подсетник на постојање законског јемства о усклађености продаваних производа с уговором о продаји.

Е. Каменова поднела је тужбу против те одлуке пред Општинским судом у Варни (Бугарска). Пресудом од 22. 03. 2016. суд је поништио одлуку КЗП-а јер Е. Каменова није имала својство трговца у смислу Директиве 2005/29 о непоштеној пословној пракси, при чему је истакнуто да се појам „трговац” не односи на појединачну и засебну радњу, него на обављање системске делатности у трговачком, пословном или професионалном контексту.

КЗП је Управном суду у Варни поднео жалбу против те пресуде.

Управни суд наводи да се знатан обим производа широке потрошње продаје и купује на интернету. Он затим подсећа да је циљ Директиве 2005/29 постизање високог нивоа заштите потрошача. Он се у том смислу пита да ли физичко лице има својство трговца у смислу Директиве 2005/29 у ситуацији када се на интернету продаје релативно велика количину робе знатне вредности. Управни суду у Варни одлучио је прекинути поступак и упутити СПЕУ питања: „да ли треба чл. 2. тач. (б) и (д) Директиве 2005/29 тумачити на начин да је делатност физичког лица, које је регистровано на интернетској страници за продају производа и које је на интернетској страници истовремено објавило више огласа за продају различите робе, пословна делатност у смислу правне дефиниције из чл. 2. тач.(б), да представља пословну праксу пословног субјекта у односу према потрошачима у смислу чл. 2. тач. (д) и да је обухваћена подручјем примене Директиве 2005/29 у складу с чл. 3. ст. 1?” Основно питање је може ли се физичко лице које на интернетској страници истовремено објављује већи број огласа у којима нуди на продају нову и коришћену (половну) робу, сматрати „трговцем” (или такво лице не улази у подручје примене те директиве јер није обухваћена појмом „трговац” с обзиром на ограничену природу његове делатности).

Чињеница да се продаја обавља у циљу остваривања добити односно да физичко лице истовремено објављује на интернетској платформи одређен број огласа у којима нуди на продају нову и коришћену робу није сама по себи довољна да би се то лице сматрало „трговцем”. Чињеница да је циљ продаје остваривање добити важан је елемент, али не може сама по себи бити довољна да се закључи да је физичко лице „трговац”; вредност одређених производа може се с временом мењати (случај с накитом или уметничким предметима).³⁹ У начелу, продаја осам производа годишње није сама по себи довољна да би се сматрало да је реч о професионалној продаји, док би продаја осам производа недељно током неколико месеци могла бити назнака на основу које би се могло сматрати да је та продаја обухваћена појмом

---

³⁹ Види, мишљење независног адвоката Macieja Szpunara од 31. 05. 2018. у предмету C-105/17, тач. 32.

„трговац”. Наиме, могло би се сматрати да је учестало стављање у продају великог броја производа одређене вредности или исте врсте обухваћено појмом „трговац”. Како би се проценила учесталост интернетске продаје, у обзир се може узети број оцена купаца, под условом да платформа за интернетску продају има такав систем.⁴⁰

СПЕУ је одлучио да се чл. 2. тач (б) и (д) Директиве 2005/29 о непоштеној пословној пракси ... и чл. 2. тач. 2. Директиве 2011/83 ... морају тумачити на начин да се физичко лице које на интернетској страници истовремено објављује одређен број огласа у којима нуди на продају нову и коришћену робу, може сматрати „трговцем” и да таква делатност може представљати „пословну праксу” само ако то лице делује у сврхе повезане са својом трговачком, пословном, занатском или професионалном делатношћу, а што је на националном суду да провери с обзиром на све релевантне околности случаја.

3. У предмету *Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen VZW*⁴¹ (образовна установа са седиштем у Антверпену у Белгији (:*KdG*) против *Susan Kuijpers*, као једно од основних поставило се питање да ли делује непрофитна образовна установа као „продавац робе или пружалац услуге” у смислу Директиве 93/13/ЕЕЗ када својим студентима нуди кредит у облику плана бескалатне отплате у ратама, омогућавајући им да плате своју школарину и трошак студијских путовања? Другим речима, да ли непрофитна образовна установа може бити “трговац”.

S. Kuijpers била је студенткиња *KdG*. Дана 3. фебруара 2014. године *S. Kuijpers* била је дужна *KdG* у платити укупан износ од 1546,00 евра који представља њену школарину за академске године 2012/13. и 2013/14. и њене трошкове за студијско путовање. Будући да *S. Kuijpers* свој дуг није могла платити у одједном, она и *KdG studievoorzieningsdienst* (*KdG*-ова служба подршке студирању: *KdG Stuvo*) закључили су писани уговор о плаћању према плану бескалатне отплате у ратама. У складу с тим уговором, *KdG Stuvo* требало је *S. Kuijpers* предујмити износ који јој је био потребан за плаћање њеног дуга *KdG*-у, а она је *KdG Stuvo* била обавезна месечно плаћати износ од 200 евра током седам месеци почевши од 25. фебруара 2014. Такође је било предвиђено да се преостали дуг, односно износ од 146 евра (задња рата), плати 25. септембра 2014. У уговору је била садржана и одредба примењива у случају неплаћања, која је гласила: „Ако износ зајма не буде правовремено отплаћен, у целости или делимично, камата од 10 % годишње плаћа се аутоматски и без опомене и обрачунава се на неподмирени дуг од следећег дана од дана доспећа у случају да дуг не буде намирен. У том се случају такође плаћа накнада за покривање трошкова наплате дуга, која се

---

⁴⁰ Види, мишљење независног адвоката *Macieja Szpunara* од 31. 05. 2018. у предмету *C-105/17*, тач. 33.

⁴¹ *C-147/16*, *EU:C:2018:320*.

овим уговором одређује у износу од 10 % неподмиреног дуга, а најмање 100 евра.”

Упркос пријема опомене *KdG Stuvo, S. Kuijpers* није испунила своју обавезу плаћања. Дана 27. новембра 2015. *KdG* је поднео тужбу против *S. Kuijpers* пред *Vrederegerechtom te Antwerpen* (Мировни суд у Антверпену, Белгија) како би јој наложило да му плати износ дуговане главнице од 1546 евра, припадајуће затезне камате по стопи од 10 % рачунајући од 25. фебруара 2014., односно 269,81 евра, и накнаду за покривање трошкова наплате дуга у износу од 154,60 евра. Привременом одлуком од 4. фебруара 2016. суд је прихватио *KdG*-ов захтев у погледу износа дуговане главнице од 1546 евра. У погледу камата и накнаде за покривање трошкова наплате дуга суд је наложио поновно отварање главне расправе и позвао *KdG* да поднесе изјаву о могућем покретању претходног поступка пред судом. *S. Kuijpers* није приступила главној расправи и није била заступана пред судом.

Национални суд упутитио је СПЕУ, између осталих и следеће питање: да ли се може образовна установа која потрошачу пружа субвенционисане услуге образовања у оквиру уговора о пружању услуга уз наплату школарине, увећане евентуално за износе намењене накнади трошкова образовне установе, сматрати “предузетником” у смислу права Уније односно да ли се образовна установа која потрошачима пружа субвенционисане образовне услуге сматра пружаоцем услуга у смислу Директиве 93/13 ?” (белгијски законодавац је у чл. VI.83 Трговачког законика употребио појам „предузетник” како би у национални правни поредак пренео појам „продавац робе или пружалац услуге” из чл. 2. тач. (ц) Директиве 93/13.). Чланом 2. тач. (ц) Директиве 93/13, појам „продавац робе или пружалац услуге” означен је као свако физичко или правно лице које у уговорима обухваћенима овом директивом делује у сврхе које се односе на његову трговину, пословање или професију, без обзира на то да ли је у јавном или приватном власништву.

Из самог текста одредбе чл. 2. тач. (ц) Директиве 93/13 произлази да је законодавац Уније намеравао широко тумачити појам „продавац робе или пружалац услуге”. Као прво, употреба израза „свако” у наведеној одредби упућује на то да се свако физичко или правно лице мора сматрати „продавцем робе или пружаоцем услуге” ако делује у сврхе које се односе на његову трговину, пословање или професију. Као друго, та се одредба односи на сваку трговину, пословање или професију, „без обзира да ли је у јавном или приватном власништву”. Из тога следи да се чл. 2. тач. (ц) Директиве 93/13 из њеног подручја примене не искључују ни тела која обављају делатност од општег интереса ни она која имају статус јавноправних тела. Уз то, с обзиром на то да се јавне услуге и делатности од општег интереса често обављају на непрофитној основи, чињеница да је организација профитне или непрофитне природе небитна је за дефиницију „продавца робе или пружаоца услуге”. Осим тога, из текста члана 2. тачке (ц) Директиве 93/13 произлази да је за квалификацију лица као „продавца робе или пружаоца услуге” нужно да оно

делује у сврхе „које се односе на његову трговину, пословање или професију”. У чл. 2. тач. (б) прописује се да појам „потрошач” означава свако физичко лице које у уговорима обухваћеним директивом наступа за потребе изван оквира своје трговине, пословања или професије.

Сходно томе, Директива 93/13 одређује уговоре на које се примењује упућивањем на својство уговорних странака, и зависно од тога делују ли оне у сврхе које се односе на њихову трговину, пословање или професију. Тај критеријум одговара идеји на којој почива заштитни систем који се спроводи Директивом 93/13, а то је да се потрошач налази у подређеном положају у односу на продавца робе или пружаоца услуге у погледу како преговарачке моћи тако и нивоа информисаности, што је ситуација која доводи до тога да потрошач пристаје на услове које је претходно саставио продавац робе или пружалац услуге, при чему потрошач не може утицати на њихов садржај. Из тога произлази да је појам „продавац робе или пружалац услуге” у смислу чл. 2. тач. (ц) Директиве 93/13 функционални појам који подразумева испитивање да ли улази уговорни однос у оквир активности које лице професионално обавља.

У овом случају белгијска влада тврди да се *KdG*, као установа високог образовања која се углавном финансира из јавних средстава, не може сматрати „предузетником” и стога ни „продавцем робе односно пружаоцем услуге” у смислу Директиве 93/13. Међутим, главни (предметни) поступак не односи се директно на образовни задатак установе *KdG*. Ради се о услузи коју та установа пружа додатно и споредно у односу на своју делатност образовања и која се односи на то да се уговором нуди план бескалатне отплате у ратама износа који дугује студенткиња. Таква услуга представља помоћ у плаћању постојећег дуга па се у суштини ради о уговору о кредиту. Стога, треба сматрати да установа *KdG*-а пружањем у оквиру уговора такве додатне и споредне услуге у односу на своју делатност образовања делује као „продавац робе или пружалац услуге” у смислу Директиве 93/13. Заштитни циљ који се настоји остварити овом директивом потврђује то тумачење. Наиме, у оквиру уговора попут овог у начелу постоји неравноправност између образовне установе и студената због асиметричности информисаности и стручних знања странака. Установа располаже трајном организацијом и стручним знањима којима студент, делујући у приватне сврхе, не мора нужно располагати када је узгредно суочен с таквим уговором.

Одговор СПЕУ је да чл. 2. тач. (ц) Директиве 93/13 треба тумачити на начин да се образовна установа, која је с једном од својих студенткиња уговорила помоћ у плаћању износа који је она дуговала за школарину и трошкове повезане са студијским путовањем, треба у оквиру тог уговора сматрати „продавцем робе или пружаоцем услуге”.⁴²

---

⁴² Пресуда суда, C-147/16, EU:C:2018:320.

4. Закључак

У последњих неколико деценије потрошачко окружење је изложено све већим и учесталијим променама, које су последица присуства разноврсних и нових роба и услуга на тржишту (данас су посебно актуелне тзв. дигиталне услуге). То, у циљу постизања одговарајућег и високог степена заштите потрошача, захтева континуирану законодавну активност, како на нивоу законодавства ЕУ, тако и националних законодаваца, не само држава чланица ЕУ.

Делатност и циљ како законодаваца и судова, тако и потрошачких удружења и организација, мора бити да омогући и да осигура усклађенију и уједначенију заштиту потрошача. Међутим, не постоји увек јасно схватање (и примена) чак и неких основних појмова, као последица управо наведених новитета односно нових врста роба и услуга, као и начина њиховог пласирања, пружања. Тако се ради и о појму трговца (сауговарач потрошача), а ради о једном од основних појмова потрошачког права.

Појам трговца подразумева два кумулативна елемента: први, то може бити физичко или правно лице које делује у сврхе повезане са својом трговачком, пословном, занатском или професионалном делатношћу односно у име или за рачун трговца, други елемент.

Нека од отворених питања су: дали се физичко лице које се на интернетској страници оглашава и нуди на продају нову и /или коришћену робу или услуге, може сматрати трговцем; да ли се јавноправно тело може квалификовати као трговац; да ли се непрофитна (нпр. образовна) установа може сматрати трговцем.

Да ли је физичко лице обухваћено појмом трговац, треба квалификовати зависно од појединачног случаја. Мора се размотрити, између осталог, да ли је нпр. продаја на интернетској платформи спроведена организовано; да ли је циљ те продаје остваривање добити; располаже ли продавац информацијама и техничким способностима у погледу производа које нуди на продају, а које потрошач нужно не поседује; има ли продавац правни статус који му омогућује обављање трговачких радњи и у којој је мери интернетска продаја повезана с продавчевом трговачком или пословном делатношћу; да ли је продавац обвезник ПДВ-а; да ли продавац, делујући у име одређеног трговца или за његов рачун или преко других лица која делују у његово име или за његов рачун, примио накнаду или остварио добит; купује ли продавац нову или половну робу с циљем њене препродаје и ту делатност чини редовно, учестало и/или истовремено у односу на своју трговачку или професионалну делатност.

*Dragan Vujisić, Ph.D., Full-time Professor
Faculty of Law, University of Kragujevac*

TRADER AS A SERVICE PROVIDER TO THE CONSUMER – SOME OPEN QUESTIONS –

Summary

Some issues, that is concepts of consumer law seem indisputable, like "the concept of a trader". However, the practice of both national courts and the Court of Justice of the European Union sometimes denies this fact. The reason for this denial stems from the lack of a clear understanding and application of the concept of a trader, which is a basic concept for exercising consumer rights. The concept of "trader" (as a consumer contracting party), by the way, is based on two elements (cumulatively): the trader may be a natural or legal person (the first), who acts for purposes related to his trade, business, craft or professional activity, i.e. on behalf of or for the trader's account (second).

For this reason, some "open" questions were highlighted and analyzed in the paper: whether a natural person who advertises on the Internet and offers for sale new and/or used goods (or services) can be considered a "trader"; whether a public legal entity can qualify as a "trader"; whether a non-profit educational institution can be considered a "trader".

Key words: consumer protection, trader, Court of Justice of the European Union.

Литература

Научни извори

- Evans, A.C., *European Consumer Protection Law*, The Journal of Business Law, no. 1/1981.
Fischer, D., *Educational Organizations as "Cultures of Consumption", cultural context of consumer learning in schools*, European Educational Research Journal, no. 10/2011
Jarva, V., *Consumer education and everyday futures work*, Futures, no. 43/2011.
Мићовић, М., Мићовић А., *Потрошачко право*, Крагујевац, 2022.
Михајловић, Б., *Промена потрошачког права у дигитално доба*, Крагујевац, 2023.
Roth, W. H., *The Application of Community Law in West Germany 1980-1990*. Common Market Law Reviv, 28(1)/1991.

Драган Вујисић, Трговац као пружалац услуга потрошачу – нека отворена питања – (стр. 455-474)

Станивуковић, М., *Заштита потрошача у грађанском и међународном праву ЕЗ*, Зборник радова Правног факултета у Новом Саду, бр.2/2004

Weatherill, S., *EU Consumer Law and Policy*, Cheltenham, Northampton, 2013.

Правни извори

Директива 2011/83/ЕУ од 25.октобра 2011. о правима потрошача.

Директива 2005/29/ЕЗ од 11. маја 2005. о непоштеној пословној пракси пословног субјекта у односу према потрошачу на унутарњем тржишту.

Директива 93/13/ЕЕЗ од 5. априла. о непоштеним одредбама у потрошачким уговорима.

Resolution on a Preliminary Programme of the European Economic Community for a Consumer Protection and Information policy, 1975.

Уговор о функционисању ЕУ, 2007.

Судска пракса Суда правде Европске уније

C-105/17, EU:C:2018:808

C-59/12, EU:C:2013:634

C-147/16, EU:C:2018:320

C-537/13, EU:C:2015:14.

C-137/08, EU:C:2010:659.

C-435/11, EU:C:2013:574

C-391/12, EU:C:2013:669

C-41/90, Zb., str. I-1979

C-205/03 P, Zb., стр. I-6295

C-540/08, Zb., str. I-10909

Мишљење независног адвоката MACIEJA SZPUNARA од 31. маја 2018 у предмету C-105/17.

Мишљење независног адвоката YVESA BOTA од 4. јула 2013, у предмету C-105/17, EU:C:2018:808